

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöskydd
Gertrud Gybrant
010-2247358

YTTRANDE

Datum
2017-05-24

Sida
1 (5)
Referens
555-2454-2017

Miljö- och energidepartementet
c/o Kemikalieenheten
m.registrator@regeringskansliet.se
stina.andersson@regeringskansliet.se

Yttrande M2017/00594/Ke, uppdragen Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall samt Icke-farligt byggnads- och rivningsavfall

Sammanfattning

Länsstyrelsen Värmland tillstyrker Naturvårdsverkets förslag avseende spårbarhet för farligt avfall.

Länsstyrelsen Värmland avstyrker Naturvårdsverkets förslag avseende förbättrad avfallsstatistik genom att fler verksamheter ska rapportera sitt icke-farliga avfall årligen. Länsstyrelsen motiverar detta främst genom att ett bättre underlag, i ett första steg, uppnås genom att utöka statistikinsamlingen från de tillståndspliktiga verksamheterna, genom att ta bort de begränsningarna som nu finns i bl.a. rapporteringsnivåerna i miljörapportens emissionsdeklaration.

Länsstyrelsen Värmland avstyrker Naturvårdsverkets förslag avseende bättre statistik för icke farligt byggnads- och rivningsavfall. Den här typen av avfall behandlas ofta i fler steg, vilket medför risk för att avfallet dubbelräknas. Syftet med rapporteringen skulle därmed inte medföra en mer tillförlitlig statistik, utan skapa onödig administration. Merparten av avfallet hanteras också slutgiltigt av tillståndspliktiga verksamheter i de flesta fall, varför statistik från dessa verksamheter borde vara tillräcklig. Undantaget är masshantering där länsstyrelsen Värmland ser det som önskvärt att en central digital lösning upprättas.

Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall

1.1.1 Spårbarhet farligt avfall, en detaljerad rapportering

Länsstyrelsen Värmland delar Naturvårdsverkets syn på att samtliga yrkesmässiga verksamheter ska rapportera det farliga avfall som man lämnar till borttransport eller tar emot efter transport. Det är angeläget att farligt avfall hanteras på ett mer strikt sätt än idag främst för att förhindra organiserad brottlighet (gäller främst batterier och elvafall) samt för att undvika att farliga ämnen sprids i naturmiljön.

Redan idag krävs dessutom att samtliga yrkesmässiga verksamhetsutövare måste föra anteckningar om bortförsel av farligt avfall, vilket inte innebär ytterligare administrativt arbete med Naturvårdsverkets förslag. Detta efter att de individuella pappers- och digitala lösningar har lagts om, vilket är en engångsåtgärd.

Länsstyrelsen vill dock påpeka att systemet för ID-märkning måste vara transparent och enkelt att följa. Exempelvis hämtas ofta flera typer av farligt avfall från en verksamhetsutövare samtidigt. Dessa avfallstyper lagras sedan ofta på en avfallsanläggning innan de olika avfallstyperna skickas vidare till en behandlings- eller återvinningsanläggning. Detta innebär att det som till en början utgjorde ett flöde sedan delas upp i flera olika flöden. ID-märkning behöver därför ske per avfallstyp som de är definierade i Avfallsförordning (2011:927), bilaga 4.

Länsstyrelsen vill framföra att det är viktigt att tillsynsmyndigheterna enkelt kan hämta uppgifter som är nödvändiga för tillsynen ur den föreslagna digitala lösningen.

Länsstyrelsen delar Naturvårdsverkets syn på att klassning av avfall enligt Avfallsförordning (2011:927) bilaga 4 i många fall sker på ett felaktigt sätt hos verksamhetsutövarna. Här ser Länsstyrelsen det som angeläget att Naturvårdsverket framför allt satsar på utökade informations- och utbildningsinsatser gentemot verksamhetsutövarna i samband med att det digitala systemet införs.

1.1.2 En bättre avfallsstatistik – fler behöver rapportera årligen

I uppdraget framkommer felaktigt att tillståndspliktiga verksamheter redan idag är skyldiga att lämna uppgifter om mängd och typ av avfall i den årliga miljörapporten. Detta stämmer endast avseende de tillståndspliktiga verksamheter som omfattas av bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 166/2006 och som återvinner eller bortskaffar farligt avfall över 2 ton eller icke farligt avfall över 2000 ton. Det kan alltså vara stora mängder avfall som genereras hos tillståndspliktiga verksamheter som aldrig redovisas i den årliga miljörapporten och på så sätt inte redovisas i den samlade avfallsstatistiken som rapporteras till EU.

Länsstyrelsen Värmland föreslår därför att Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:8) om miljörapport i ett första steg ändras så att samtliga tillståndspliktiga verksamheter rapporterar sina avfallsmängder (utan begränsningar i vilka mängder som ska redovisas eller utifrån den aktuella EG-förordningen) till den digitala lösning som Naturvårdsverket föreslår.

Efter utvärdering av denna åtgärd kan statistiksamlingen utökas om Regeringen då finner detta ändamålsenligt.

Länsstyrelsen kan dock i dagsläget inte se det som ändamålsenligt i förhållande till nyttan att även ta in de anmälningspliktiga verksamheterna i detta system. Detta skulle generera en stor administrativ börda med liten miljö- och spårbarhetsvinst. Det finns också risk för att avfallet dubbelräknas (samma avfall samlas in och behandlas i flera steg). Avfallet från de anmälningspliktiga verksamheterna bör ju anlända till en tillståndspliktig

verksamhet i något skede under behandlings- eller återvinningsprocessen. Om detta inte är fallet kommer detta att justeras främst i samband med den kommunala tillsynsverksamheten. Undantaget kan dock vara hantering av schaktmassor och dylikt (som ofta hanteras inom ramen för anmälningssplikten), men detta torde kräva ett eget digitalt system för att kunna möjliggöra resurseffektiv återanvändning av dessa (i den mån det är möjligt med tanke på massornas föroreningsinnehåll)

Det behöver också förtydligas att det inte bara är avfall som ska forslas bort som ska redovisas utan även avfall som tagits emot. Se vidare Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2016:8) 5a §. Detta innebär också att risken för att avfall dubbelräknas minimeras och att Naturvårdsverkets inte behöver ta hänsyn till eventuella felaktigheter i kommunernas statistik i Avfall Webb med mera. Här är det viktigt att ID-märkningen inte bara är kopplad till ett flöde utan till den specifika avfallstypen i flödet.

Länsstyrelsen vill framföra att det är viktigt att tillsynsmyndigheterna enkelt kan hämta uppgifter som är nödvändiga för tillsynen, ur den föreslagna digitala lösningen.

Länsstyrelsen delar Naturvårdsverkets syn på att klassning av avfall enligt Avfallsförordning (2011:927) bilaga 4 i många fall sker på ett felaktigt sätt hos verksamhetsutövarna. Här ser länsstyrelsen Värmland det som angeläget att Naturvårdsverket satsar på utökade informations- och utbildningsinsatser gentemot verksamhetsutövarna i samband med att det digitala systemet införs.

Icke-farligt byggnads- och rivningsavfall

Tillgänglig statistik är inte tillräcklig för att följa målet

Naturvårdsverket konstaterar i sitt uppdrag att det inte är återvinningen i sig som är problemet utan snarare tillgången på tillförlitliga data som bekräftar den nuvarande återvinningen. Länsstyrelsen Värmland håller med om att återvinning av byggnads- och rivningsavfall sker. Länsstyrelsen håller däremot inte med om att det inte finns data som bekräftar denna återvinning. Icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som bortskaffas genom deponering kan sannolikt relativt enkelt följas upp genom att samla in uppgifter från de tillståndspliktiga deponier som får ta emot sådant avfall. Mängden är sannolikt liten till försumbar.

Byggnads- och rivningsavfall genereras vidare genom anmälningsspliktig verksamhet hos en uppsjö av olika typer av verksamhetsutövare samt privatpersoner (främst masshantering av olika slag). Att kräva att dessa rapporterar mängd och typ av avfall skulle inte bara innebära en onödig administration och kostnad, det skulle inte heller generera någon reell miljönytta. Vidare skulle risken att avfall som behandlas och/eller lagras i flera led före återvinning eller bortskaffande riskera att räknas dubbelt med fortsatt osäker statistik. Här bör det istället vara möjligt för SMED att beräkna schabloner utifrån importerat byggnadsmaterial, inköpta mängder byggnadsmaterial samt i relation till kommunala bygg- och rivningslov. Dessa schabloner kan sedan ställas i förhållande till de mängder som deponerats.

Detta är dock under förutsättning att byggnads- och rivningsavfall som utgörs av trä (en betydande mängd av avfallet som sådant) räknas som återvunnet vid energiåtervinning. Det skulle inte vara praktiskt möjligt att materialåtervinna detta på grund av föroreningar som färg, lack och lim, impregnering samt att det kan vara svårt att spåra andra eventuella föroreningar på grund av bristande dokumentation med mera, i samband med rivning. Materialåtervinning i dessa fall skulle kunna riskera att sprida föroreningar i miljön. Vidare kräver återvinning av trä att man har kännedom om träets kvalitet för olika ändamål för att kunna återanvända detta på ett byggnadstekniskt säkert sätt. Inte heller sådan dokumentation finns oftast att tillgå. Det är länsstyrelsens Värmlands bedömning av energiåtervinning av träavfall i de flesta fall är den mest hållbara lösningen.

Vidare anser Länsstyrelsen Värmland att den stora andelen byggnads- och rivningsavfall sannolikt utgörs av schaktmassor. Det är idag stora mängder som hanteras genom anmälningsplikt, exempelvis som avfall för anläggningsändamål. Dessa massor kan ha varierande grad av föroreningsinnehåll (massorna räknas som förorenade även om det inte är vanligt att de klassas som farligt avfall). Kontrollen på var dessa massor hamnar är idag ofullständig. Det finns ett stort behov av en central digital lösning för hantering av schaktmassor för att förhindra att förorenade sådana används inom områden där de kan påverka hälsa och miljö negativt.

De förändringar som skett inom ramen för den miljörapportering som utförs av tillståndspliktiga anläggningar avseende byggnads- och rivningsavfall överensstämmer inte heller med den bilaga 2 som finns beskriven i uppdraget. Enligt forskrifterna för miljörapport är det samtliga avfall som har en kod som börjar med 17 eller 19 som ska redovisas i miljörapporten. Den statistik som Naturvårdsverket eftersöker i detta uppdrag är betydligt snävare vilket i sig kommer att innebära stora statistiska osäkerheter i förhållande till inrapporterade mängder. Länsstyrelsen Värmland föreslår här att Naturvårdsverket slår fast vilken statistik som verkligen efterfrågas i förhållande till både etappmål och i förhållande till kraven på statistikredovisning till EU. Att utifrån denna osäkerhet i inrapporteringen även inkludera anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter är inget som länsstyrelsen Värmland förordar.

Frågan om inrapportering av icke farligt avfall för tillståndspliktiga anläggningar enligt uppdraget rörande avfallsstatistik bör också startas upp och utvärderas innan ytterligare steg tas för denna statistikinsamling. Det efterfrågade icke farliga byggnads- och rivningsmaterialet kommer vidare att inkluderas i denna statistikinsamling, se länsstyrelsens kommentarer angående detta ovan.

Länsstyrelsen ser det som angeläget att Naturvårdsverket stödjer de branschinitiativ som finns för en förbättrad källsortering vid byggnation och rivning. Länsstyrelsen ser det vidare som angeläget att Naturvårdsverket fortsätter med kunskaps- och metodstöd till kommunernas tillsynsverksamhet samt genomföra särskilda tillsynsvägledningsinsatser gentemot de handläggare som ger bygg- respektive rivningslov. Dessa åtgärder kommer sannolikt att ge mest miljönytta i förhållande till kostnaden för åtgärderna.

Landshövding Kenneth Johansson har fattat beslut om detta yttrande. Miljöskyddshandläggare Gertrud Gybrant har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också länsråd Johan Blom, verksamhetschef Torben Ericson och enhetschef Christina Hägglund.